

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну
імені Михайла Бойчука
Факультет декоративно-прикладного мистецтва
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК.06 ФІЛОСОФІЯ МИСТЕЦТВА

Загальна інформація про дисципліну

Рівень (ступінь) вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
Освітня програма	ОП «Мистецтвознавство»
Статус дисципліни	Обов'язкова
Курс/Семестр	1-й курс (II семестр)
Кількість кредитів ЄКТС	3 кредити
Розподіл за видами занять за годинами навчання	Лекційні (22 год)
	Семінарські (16 год)
	Самостійна робота (52 год)
Форма підсумкового контролю	Екзамен
Викладач	Романова Олена Петрівна, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти, доктор філософії (PhD) з філософії
Контактна інформація викладача	Корпоративна пошта: romanova_o@kdidpamid.edu.ua
Ресурси комунікації з викладачем	Moodle https://kdidpamid.edu.ua/academy/navchannya/dystancziyne-navchannya
Дні занять	Понеділок (19:00–20:20)
Консультації	Відповідно до графіку консультацій: четвер (16:30–17:30)

Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни	Предметом навчальної дисципліни є теоретичні концепції філософії мистецтва з вивчення взаємовідносин «людина–культура», практичні навички з аналізу актуальних культурно-антропологічних проблем сучасного мистецтва в Україні та світі. Зміст дисципліни. Перелік тем: Тема 1. Загальна характеристика, предмет та зміст дисципліни «Філософія мистецтва» Тема 2. Доісторичне мистецтво. Філософія культури і мистецтва Стародавнього Світу: Месопотамія та Єгипет. Філософські мотиви культури Трипілля Тема 3. Філософсько-мистецький розвиток Античного Риму і Античної Греції Тема 4. Філософія культури і мистецтва Середньовіччя Тема 5. Мистецький розквіт доби Відродження Тема 6. Філософія мистецтва Нового часу. Західноєвропейське мистецтво XVII – XVIII ст. Тема 7. Європейська культура XIX – XX ст. Тема 8. Філософія мистецтва XX – XXI ст. Тема 9. Філософія українського мистецтва та сучасна масова культура Тема 10. Антропологічні та культурологічні проблеми філософії мистецтва <i>Ключові слова: філософія, мистецтво, культура, особистість, художня культура, напрямки мистецтва, художнє мислення, естетика, українське мистецтво, живопис, екранне мистецтво, жанри та стилі мистецтва, митець, історія мистецтва, художній образ, артефакти.</i> Роль та місце дисципліни в системі підготовки: Формує у студентів базові та професійно-профільовані знання та навички з основ філософії мистецтва та філософсько-культурологічного аналізу, а також здатність аналізувати природу та еволюцію філософської думки через мистецтво; усвідомлювати цінності культурно-духовного розвитку, застосовувати отримані знання в професійній діяльності.
---------------------	--

Мета та завдання дисципліни	Метою навчальної дисципліни є надання знань з філософії мистецтва, історичної еволюції естетичних ідей та соціокультурних функцій мистецтва. Курс спрямований на розвиток аналітичного, критичного та образного мислення, формування цілісного світогляду, а також системне засвоєння теоретико-методологічних засад інтерпретації художнього тексту і культурних феноменів. Основні завдання навчальної дисципліни: – розкрити специфіку філософських питань, що стосуються життєтворчості людини упродовж еволюційного розвитку; – надати загальні теоретичні знання про основні філософсько-культурологічні концепції, предмет, структуру, проблемні питання навчальної дисципліни; – розглянути завдання і функції філософії мистецтва як навчальної дисципліни; – системне опанування базових основ філософії мистецтва (обізнаність здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти в існуючих у розвитку філософсько-культурологічної думки традиціях, вченнях, методологіях, основних філософсько-антропологічних проблемах та класичних й некласичних підходах до їх осмислення); – набуття навичок, що формують логічне мислення, розвиненість рефлексії, здатність до інтелектуальної комунікації та особисту ціннісно-вольову налаштованість; – прищепити культуру філософського теоретичного мислення та обґрунтованої аргументації; – сформувати здатність до самостійного аналізу складних явищ мистецького життя й розвитку світової та української культури.
------------------------------------	--

	У результаті вивчення навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання: знати: • предмет, функції та проблеми філософії мистецтва; • специфіку та структуру філософського знання; основне коло філософсько-культурологічних проблем; • розвиток уявлень про формування філософської думки в напрямку мистецтва в різні епохи; • категоріальні поняття, терміни, концепції філософії мистецтва: «мімезис», «художній образ», «художня форма», «художній зміст», «художня ідея», «ідеалізація», «типізація», «індивідуалізація» тощо; • основні категорії естетики в аналізі мистецтва: «гармонія» і «міра», «прекрасне» і «потворне», «піднесене», «героїчне», «низьке», «трагічне» і «комічне», «естетичне» тощо; • особливості феномена культури, знання культурогенези; • основні етапи зародження і становлення світового та українського мистецтва, тенденції розвитку і взаємозв'язків світової та української культури на сучасному етапі; • періодизацію мистецтва та порівняльну характеристику культур та видів мистецтва різної доби. вміти: • визначати мистецтвознавчі напрями, характеризувати історичні етапи становлення світової філософської думки в аспекті осмислення нею культурного розвитку людства; • визначати місце і роль людини в системі соціокультурних зв'язків; • застосовувати на практиці мистецькі знання та уміння; • аналізувати культурологічні явища за допомогою різноманітних теоретичних моделей, структур, змін і розвитку філософської думки; • орієнтуватися у сутності основних підходів до визначення критеріїв мистецтва та етапів його розвитку, диференціювати системні зв'язки всіх складових культури, всього мистецького процесу.
Передумови вивчення дисципліни	Передумовою для вивчення дисципліни «Філософія мистецтва» є базові шкільні знання з філософії та мистецтвознавства.
Програмні компетентності	

Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі мистецтвознавства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів даної галузі, а також суміжних спеціальностей, зумовлених комплексним підходом, проведення досліджень, та/або здійснення інновацій, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.
---------------------------------	--

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 1. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК 2. Здатність зберігати і примножувати культурно-мистецькі, екологічні, моральні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 5. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). ЗК 13. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК 1. Здатність розуміти базові теоретичні та практичні закономірності створення цілісного продукту предметно-просторового та візуального середовища. СК 2. Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки. СК 5. Здатність генерувати авторські інноваційні пошуки в практику сучасного мистецтва. СК 6. Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі. СК 12. Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	усього	лекц.	практ.	сем.	СР
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Загальна характеристика, предмет та зміст дисципліни «Філософія мистецтва»	8	2			6

Тема 2. Доісторичне мистецтво. Філософія культури і мистецтва Стародавнього Світу: Месопотамія та Єгипет. Філософські мотиви культури Трипілля	10	4			6
Тема 3. Філософсько-мистецький розвиток Античного Риму і Античної Греції	6	2		2	2
Тема 4. Філософія культури і мистецтва Середньовіччя	10	2		2	6
Тема 5. Мистецький розквіт доби Відродження	6	2		2	2
Тема 6. Філософія мистецтва Нового часу. Західноєвропейське мистецтво XVII – XVIII ст.	10	2		2	6
Тема 7. Європейська культура XIX – XX ст.	12	2		2	8
Тема 8. Філософія мистецтва XX – XXI ст.	10	2		2	6
Тема 9. Філософія українського мистецтва та сучасна масова культура	12	2		2	8
Тема 10. Антропологічні та культурологічні проблеми філософії мистецтва	6	2		2	2
Усього годин	90	22	-	16	52

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Закон України Про освіту, від 05.09.2017р. №2145 – VIII.
2. Адо П. Що таке антична філософія. Пер. С. Йосипенко. К. : Новий Акрополь, 2014. 427 с.
3. Адорно Т. Теорія естетики. Пер.з нім. П. Таращук. К.: Основи, 2002. 518с.
4. Гатальська С. Філософія культури: підручник. К.: Либідь, 2005. 328 с.
5. Гриценко Т. Культурологія. 3-є вид. К.: Центр учбової літератури, 2021. 392 с.
6. Губар О.М. Філософія: інтерактивний курс лекцій: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2007. 416 с.
7. Історія культури. Короткий довідник. К.: Наук. думка, 2000. 454 с.
8. Левчук Л. та ін. Естетика: навч. посібник, 3-є вид., доп. і перероб. К.: Центр учбової літератури, 2010. 520 с.
9. Левчук Л. та ін. Історія світової культури : навч. посібник. К.: Наукова думка, 2006. 438 с.
10. Лекції з історії світової та вітчизняної культури. За ред. А.В. Яртіся. Львів: Світ, 2005. 317 с.
11. Павленко Ю. Історія світової цивілізації: Соціокультурний розвиток людства: навч. посібник. К.: Либідь, 2000. 360 с.
12. Полікарпов В. Лекції з історії світової культури. Харків: Одісей, 1999. 283 с.
13. Романенкова Ю. Всесвітня історія мистецтв (від первісного суспільства до XVII ст.): навч. посібник. К.: Книжкове видавництво НАУ, 2007. 405 с.
14. Українська художня культура: Навч. посібник. За ред. І.Ф. Ляшенка. К.: Либідь, 1996. 536 с.
15. Шабанова Ю. Філософія культури : підручник. Дніпро: ЛІРА, 2019. 240 с.

Додаткові

1. Апелъ К.-О. Дискурс і відповідальність: проблема переходу до постконвенційної моралі. Пер.з нім. В. Купліна. К.: Дух і літера, 2009. 430 с.
2. Арендт Х. Між минулим і майбутнім. К.: Дух і літера, 2002. 321 с.
3. Барт Р. Фрагменти мови закоханого. Пер. М. Філь. Л.: Ї, 2006. 283 с.
4. Бергсон А. Творча еволюція. Пер. Р. Осадчука. Видавництво Жупанського. 2011. 318 с.
5. Вербицька П., Голосова Н., Дяків В. Спільна історія. Діалог культур: навч. посібник. Львів: ЗУКЦ, 2013. 256 с.
6. Етнокультурний розвиток України. Терміни, визначення, персоналії. К.. Знання, 1993. 412 с.
7. Історія української та зарубіжної культури: Навч. посібник за ред. С.М. Клапчука, В.Ф. Остафійчука. К.: Либідь, 1999. 363 с.
8. Кемпбелл Дж. Тисячолікий герой. Terra incognita, 2021. 416 с.
9. Кримський С. Запити філософських смислів. К.: Парапан, 2003. 240 с.
10. Лютий Т. Культура принад і спротиву. Темпора, 2020 . 240с.
11. Ортега-і-Гассет Х. Дегуманізація мистецтва. Пер. з іспан. Товстенко О. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 424 с. С.: 238-272.
12. Ортега-і-Гассет Х. Мистецтво в теперішньому і майбутньому. Пер. з

- іспан. Сахно В. Вибрані твори. К.: Основи, 1994. 424 с. С.: 306-314.
13. Попович М. Нарис історії культури України. К.: Знання, 1998. 357 с.
14. Романова О. Філософські інноваційні методи формування світогляду майбутнього дизайнера та митця. *Український мистецтвознавчий дискурс*, № 2, 2026. С. 395-401.
15. Романова О. Філософський праксис у мистецькій освіті: арт-педагогіка для розвитку світоглядної культури дизайнера та митця. *Сучасні художні практики: традиції, новації, перспективи* : зб. матеріалів наук.-практ. конф., 23 квітня 2026 р. Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука.
16. Русанівський В. та ін. Культура українського народу: навч. посібник. К.: Наукова думка, 1994. 563 с.
17. Сінкевич О. Соціальні практики масової культури: ідентифікаційний дискурс: монографія. М-во освіти і науки України, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. Львів: ЛНУ, 2015. 359 с.
18. Сторі Д. Теорія культури та масова культура. Харків: Акта, 2005. 360 с.
19. Тойнбі А. Дослідження історії : у 2 томах. Пер. з англ. В. Шовкуна. К.: Основи, 1995. 614 с.
20. Український мистецтвознавчий дискурс: журнал. URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad>
21. Умберто Е. Історія європейської цивілізації. Середньовіччя. Собори. Лицарі. Міста. За ред. Умберто Еко. Фоліо, 2018. 672 с.
22. Філософський енциклопедичний словник : енциклопедія НАН України. Ін-т філософії ім. Г. С. Сковороди ; гол. ред. В. І. Шинкарук. К.: Абрис, 2002. 742 с.
23. «М'яка сила» українського мистецтва в координатах сучасного світу. Зб. наук. ст. та тез за матер. міжнар. наук.-практ. інтернет-конференції. К.: ІК НАМ України, 2025. 268 с.

Інтернет ресурси

1. Бібліотека українського мистецтва. URL : https://uartlib.org/?srsltid=AfmBOooxa6cSPY8CnK7-YPdxr_xHA4bz6gY4sxjsHTDjs7aW9izSaFK1
2. Електронна бібліотека УДУ імені М.П. Драгоманова. URL: <https://www.npu.edu.ua>
3. Закон України «Про освіту». URL : <https://www.mon.gov.ua>
4. Інститут культурології НАМ України. Репозитарій. <https://icr.org.ua/repozytarij/>
5. Культурологія. Мистецтво. Архітектура. URL : http://library.chnu.edu.ua/?page=/ua/02infres/02cat_int_res/cult
6. Культура України. Електронна бібліотека. URL : <https://elib.nlu.org.ua/>
7. Культурологічний альманах: журнал Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. URL: <https://almanac.npu.kiev.ua/index.php/almanac> 8
8. Українська та зарубіжна культура: навч.метод.посібник для сам.вивч.дисц. <https://galsite.at.ua/load/3-1-0-385>

Методи контролю та розподіл балів

Назви змістових модулів (без змістових модулів)	Дата проведення контролю	Форма контролю	Максимальна кількість балів
Відвідування занять	22.05.2027	Поточний контроль	19 балів: 11 Лекційних, 8 Семінарських (по 1 балу за відвідування).
Самостійна робота (Опрацювання матеріалу, читання першоджерел)	03.05.2027	Поточний контроль	19 балів (10 Самостійних: 9 Самостійних по 2 бали, 1 Самостійна 1 бал.)
Семінарські заняття		Поточний контроль	32 балів: 8 Семінарів по 4 бали
Іспит		Підсумковий контроль	30 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
82–89	B	добре	
74–81	C		
64–73	D	задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Технічне та інструментальне забезпечення

Необхідне обладнання, устаткування	Ноутбук із можливістю демонстрації матеріалів та виходу до мережі Інтернет.
------------------------------------	---

Необхідні засоби	Не передбачено.
Програмне забезпечення	Програми, необхідні для виконання завдань: <i>Microsoft Office Word, Adobe Acrobat Reader</i> .

Матеріали, інструменти	Не передбачено.
-------------------------------	-----------------

Політика вивчення навчальної дисципліни

Політика щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності у своїх роботах. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Якщо під час поточного контролю виявиться використання чужих ідей, здобувач вищої освіти втрачає право отримати бали за тему, або може виконати нову роботу, яка буде оцінена зі зниженням балів.
Політика щодо відвідування занять	Пропуски занять без поважних причин неприпустимі (причини пропуску мають бути підтверджені). Відсутність виконаних практичних завдань із дисципліни є підставою до неотримання семестрової оцінки.
Політика щодо термінів виконання завдань і перескладання	Якщо здобувач вищої освіти пропустив певну тему, він повинен самостійно відпрацювати її упродовж консультаційного часу, відповівши на ключові запитання, виконавши вправи на відповідні теми. Довгострокова відсутність здобувача вищої освіти на заняттях без поважних причин дає підстави для отримання неатестації. Додаткові заняття в такому разі не передбачені.
Політика щодо правил поведінки на заняттях	На проведення занять із навчальної дисципліни «Філософія мистецтва» поширюються загальноприйняті норми та правила поведінки, затверджені «Правилами поведінки здобувачів вищої освіти в Київській державній академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука». Схвалюється власна думка здобувачів вищої освіти з теми заняття, активне обговорювання проблемних питань. Водночас на заняттях не допускаються дії, що порушують порядок і заважають навчальному процесу, зокрема користування мобільними телефонами для розмов, запізнення на заняття без поважних причин, відсутність реагування на зауваження викладача.

Політика щодо комунікації з викладачем	Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем у робочі години є корпоративна пошта викладача (<i>romanova_o@kdidpamid.edu.ua</i>). Порядок надсилання листів: 1) у темі листа обов’язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено – <i>ФІЛМІСТ</i>); 2) файли підписуються в такий спосіб: «Прізвище_Завдання». Прийнятний формат файлів: текст — .docx, ілюстрації — .pdf. Консультування з викладачем в Академії відбувається у визначені дні та години.
--	---

Детальніша інформація щодо компетентностей, результатів та методів навчання, форм оцінювання, самостійної роботи студента тощо міститься в Робочій програмі навчальної дисципліни «Філософія мистецтва».

Розробник силабусу
Навчальної дисципліни

Олена Романова

Гарант освітньої програми

О. Д. Сосік

Завідувач кафедри

Силабус затверджено
на засіданні кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти

від 26.08.2025 р., протокол № 1